

УДК 351.851(477)

Т. Стецюра

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ІНКЛЮЗИВНОЮ ОСВІТОЮ В УКРАЇНІ

Проаналізовано сучасний стан нормативно-правового забезпечення інклюзивної освіти в Україні.

Ключові слова: нормативно-правове забезпечення, освіта осіб з особливими освітніми потребами, правовий механізм, державне управління інклюзивною освітою.

Після ратифікації Україною у 2009 р. Конвенції про права інвалідів особливо інтенсивного розвитку набула державна підтримка дітей з особливостями психофізичного розвитку. Владою все більше уваги приділяється питанням організації навчання дітей з особливими освітніми потребами у колі однолітків у дошкільних, загальноосвітніх навчальних закладах. Цим підтверджується прагнення України дотримуватись ратифікованих міжнародних домовленостей, таких як Конвенції Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН) про права дитини, про права інвалідів.

На особливу увагу заслуговує Конвенція ООН про права дитини, що проголошує право на освіту на підставі рівних можливостей. Правові механізми цієї конвенції спрямовані на захист дітей інвалідів від дискримінації [1].

Конвенцією про права інвалідів визнається право інвалідів на освіту та зазначається, що для цілей реалізації цього права без дискримінації й на підставі рівності можливостей держави-учасниці забезпечують інклюзивну освіту на всіх рівнях і навчання протягом усього життя [2].

Розробка концепції реформування національної освіти належить до кола наукових інтересів визнаних вітчизняних фахівців, таких як: В. Андрущенко, Л. Губерський, Д. Дзвінчук, І. Зязюн, Л. Карамушка, В. Князев, К. Корсак, В. Кремень, С. Крисюк, В. Луговий, М. Михальченко, В. Огнев'юк, В. Скуратівський; модернізації системи управління вищим освітнім закладом присвячені наукові дослідження В. Загорського, С. Андрійчука, С. Ромашка; проблемами впровадження інклюзивної освіти активно займаються у Львівському національному університеті імені Івана Франка вчені Д. Герцюк, Т. Кошманова, Ю. Верста, Н. Трохоняк; широкий спектр державної освітньої політики на сучасному етапі досліджується такими науковцями, як В. Ландсман, В. Лунячек, О. Радченко, А. Тамм, Р. Шаповал; інституційному та нормативно-правовому забезпеченню системи державного управління процесом соціалізації людей з особливими потребами присвячене дослідження Н. Теплової; міжнародне та українське законодавство стосовно навчання осіб з обмеженими можливостями здоров'я проаналізовано А. Колупаєвою. Водночас найбільш ґрунтовні дослідження нормативно-правової бази, що забезпечує впровадження інклюзивної освіти в Україні, зроблені у 2009 р., у той час, коли законодавча активність з цього питання тільки розпочиналася.

Отже, метою статті є спроба проаналізувати і узагальнити нормативно-правову базу інклюзивної освіти в Україні.

Перехід до інклюзивної освіти практично був визначений ратифікацією Україною у 1991 р. Конвенції ООН про права дитини, якою, як документом міжнародного рівня,

автоматично висуваються вимоги до кожної держави щодо приведення національного законодавства у відповідність із цією “всесвітньою конституцією прав дитини” [3].

Як зазначає А. Колупаєва, “на сучасному етапі суспільство (у широкому сенсі цього слова) “прийшло” до визнання та ствердження права осіб з особливостями психофізичного розвитку на повноцінну участь у суспільному житті і намагається усвідомити необхідність створення умов для повноцінної реалізації цього права” [4]. Ці соціальні установки проголошено ще у 1994 р. Саламанською декларацією, в якій зазначається, що тенденції в галузі соціальної політики в останні два десятиріччя полягали в тому, аби сприяти інтеграції та боротися з відчуженням. Залучення та участь мають вирішальне значення для людської гідності, а також для дотримання прав людини [5].

Доцільно зазначити, що основою реалізації прав громадян на освіту є Конституція України. У ст. 53 задекларовано, що “держава забезпечує доступність і безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах” [6].

У Законі України “Про освіту” у ст. 3 відзначено право громадян України “на безкоштовну освіту в усіх державних навчальних закладах незалежно від ... стану здоров’я ... та інших обставин” та вказано на сприяння навчанню у домашніх умовах та можливість педагогічного патронажу [7]. Але в цьому законі ще не йдеться про гарантії забезпечення умов для навчання дітей із особливими потребами саме у масових навчальних закладах, оскільки його прийнято у 1991 р.

Інші закони України про різні ланки освітньої галузі також прийняті у 1999 – 2001 рр., коли нормою було забезпечення дітей з особливими потребами корекційно-компенсуючою освітою, здебільшого у навчальних закладах інтернатного типу.

Так, Законом України “Про дошкільну освіту” гарантується право дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку на виховання і навчання у дошкільних навчальних закладах компенсуючого типу [8], навіть останні зміни 2010 р. не торкнулися питань забезпечення інклюзивного дошкільного навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами.

У ст. 6 Закону України “Про загальну середню освіту” зафіксовано, що державою забезпечується доступність і безоплатність здобуття повної загальної середньої освіти у державних та комунальних навчальних закладах [9]. Доцільно відзначити, що у переліку різних ознак громадян, що мають рівні права на освіту, таких як: “колір шкіри”, “національність”, “віросповідання” тощо – ознака “стан здоров’я”, на відміну від Закону України “Про освіту”, відсутня. Водночас Законом України “Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та дошкільної освіти щодо організації навчально-виховного процесу” (2010 р.) внесено зміни до Закону України “Про загальну середню освіту” щодо можливості впровадження інклюзивного навчання, а саме у частині 3 ст. 9 зазначено, що “загальноосвітні навчальні заклади можуть створювати у своєму складі ... спеціальні та інклюзивні класи для навчання дітей з особливими освітніми потребами” [10].

У Законі України “Про позашкільну освіту” гарантується доступність позашкільної освіти громадянам з будь-якими ознаками, при цьому також не йдеться про їхній стан здоров’я [11].

Ст. 21 Закону України “Про основи соціальної захищеності інвалідів України” гарантується інвалідам дошкільне виховання та здобуття освіти на рівні, що відповідає їх здібностям і можливостям, а також можливість застосування при навчанні, професійній

підготовці або перепідготовці інвалідів поряд із загальними альтернативними формами навчання [12].

У ст. 19 Закону України “Про охорону дитинства” відзначається не лише рівне право всіх дітей на будь-який рівень освіти, але й окремо – права дітей-інвалідів на спеціальну освіту, освіту в домашніх умовах та “на здобуття освіти за індивідуальними навчальними програмами, які узгоджуються з індивідуальними програмами реабілітації дітей-інвалідів та інвалідів з дитинства” [13].

Отже, як свідчить проведений нами аналіз нормативної бази, основні закони України про освіту забезпечують соціальний захист дітей та інвалідів, гарантують створення умов для спеціального, компенсуючого та інтегрованого навчання. Доповнення і зміни до основоположних освітніх актів у 2010 р. створюють можливість запровадження інклюзивного навчання на загальному середньому освітньому рівні.

Окремі нормативно-правові акти спрямовані на створення соціально-економічних умов для інтеграції в суспільство дорослих і дітей з особливостями розвитку, зокрема, Державна національна програма “Освіта” (Україна ХХІ століття) серед стратегічних завдань реформування змісту освіти передбачає “сприяння фізичному, психічному здоров’ю молоді, врахування потреб індивідуальної корекційно-компенсаційної спрямованості навчання і виховання дітей з вадами психофізичного розвитку” [14]. При цьому не зазначається, на базі яких саме навчальних закладів реалізується корекційно-компенсаційне навчання, у той час як для обдарованих дітей, які теж мають особливі освітні потреби, конкретно зафіксовано, що для них створюються школи нового типу (гімназії, ліцеї, спеціальні заклади для обдарованих дітей тощо).

Інклюзивна освіта передбачає навчання дітей з особливими освітніми потребами за місцем їхнього проживання в спеціально створеному середовищі масового навчального закладу, пристосованого для навчання дітей з будь-якими потребами, що сприяє гармонійному розвитку кожної окремої дитини залежно від її індивідуальних можливостей. Створення умов для такого навчання – складний процес, оскільки є багатовекторним і включає: підготовку архітектурної доступності приміщень навчального закладу для дітей з обмеженими фізичними можливостями; матеріально-технічне оснащення навчального закладу, що повноцінно забезпечить навчально-виховний процес з дітьми з різними освітніми потребами; спеціальну підготовку педагогів до роботи в нових умовах та введення до штатного розпису навчального закладу додаткових одиниць асистентів педагогів та вузьких спеціалістів корекційно-компенсаційного спрямування; створення гнучкого робочого начального плану, що передбачає організацію індивідуальної роботи з дитиною, розробку критеріїв оцінювання навчальних досягнень дітей з особливими освітніми потребами тощо.

Ще у 2001 р. наказом Міністерства освіти і науки України започатковано Всеукраїнський науково-педагогічний експеримент “Соціальна адаптація та інтеграція в суспільство дітей з особливостями психофізичного розвитку шляхом організації їх навчання у загальноосвітніх навчальних закладах” [15]. За період дії проекту (2001 – 2007 рр.) було розроблено програму підготовки вчителів/вихователів класів/груп інклюзивного навчання на 72 години та програму тренінгів на 18 – 36 годин, архітектурно адаптовано 5 загальноосвітніх навчальних закладів, 467 педагогічних працівників пройшли курс навчання за програмою “Залучення дітей з особливими потребами”, 364 дитини з особливостями психофізичного розвитку залучені до навчання в інклюзивних класах/

групах, працювали 7 тренінгових центрів інклюзивної освіти у містах Івано-Франківську, Києві, Львові, Полтаві, Бучі, Білій Церкві, розроблено критерії та механізми оцінювання впливу експериментальної програми на учасників, а також проведено дослідження впливу інклюзивної моделі освіти на учасників проекту, розроблено проект положення “Про інтегроване/інклюзивне навчання”.

З 2008 р. розпочато новий науково-педагогічний експеримент “Соціальна адаптація та інтеграція в суспільство дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, шляхом запровадження їх інклюзивного навчання”, який триватиме до 2013 р. [16].

У 2003 – 2005 рр. було затверджено державні програми та план заходів, спрямованих на створення умов для життєдіяльності осіб із особливими потребами [17, 18], зокрема йшлося й про забезпечення доступності навчальних закладів. У 2009 р. акти Кабінету Міністрів України, якими затверджувались ці документи, скасовані як такі, що втратили чинність.

Указом Президента України “Про додаткові невідкладні заходи щодо створення сприятливих умов для життєдіяльності осіб з обмеженими фізичними можливостями” (2007 р.) доручено Міністерству освіти і науки України вжити заходів щодо створення за участю Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій умов для навчання (за відсутності протипоказань) дітей-інвалідів у неспеціалізованих загальноосвітніх навчальних закладах, удосконалення навчально-матеріальної бази загальноосвітніх, професійно-технічних, вищих навчальних закладів для забезпечення освітніх потреб дітей та молоді з інвалідністю [19]. На виконання цього указу до структури Міністерства освіти і науки України та обласних управлінь освіти було введено відділи корекційної освіти, реабілітації дітей-інвалідів (на сьогодні – інклюзивної освіти та інтернатних закладів). А щодо розвитку матеріально-технічної бази навчальних закладів у напрямку їхнього пристосування до організації інклюзивного навчання, на нашу думку, суттєвих зрушень не сталося, через недостатнє бюджетне фінансування, хоча терміни виконання доручень встановлювались конкретні.

Указом Президента України “Про додаткові заходи щодо підвищення якості освіти в Україні” (2008 р.) доручено розробку планів дій до 2011 р. щодо поліпшення умов навчання для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та дітей з обмеженими фізичними можливостями, надання їм соціально-педагогічної підтримки для адаптації серед однолітків [20].

Одним із таких планів дій у частині забезпечення доступності навчальних закладів для дітей-інвалідів став План заходів щодо створення безперешкодного життєвого середовища для осіб із обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення на 2009 – 2015 рр. “Безбар’єрна Україна”, затверджений постановою Кабінету Міністрів України у липні 2009 р. [21].

Заслугує на увагу розпорядження Кабінету Міністрів України № 1482-р від 03.12.2009 р., що затверджує План заходів щодо запровадження інклюзивного та інтегрованого навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на період до 2012 р. [22]. Відомо, що певні складові цього плану вже виконано, а саме: внесені зміни у деякі законодавчі документи щодо запровадження інклюзивного та інтегрованого навчання, затверджене Положення про спеціальні класи для навчання дітей з особливими освітніми потребами та Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах.

З метою підготовки педагогічних працівників до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами Інститутом спеціальної педагогіки Національної академії педагогічних наук розроблено навчальний курс “Вступ до інклюзивної освіти” та низку навчально-методичних посібників, які рекомендовано для вищих навчальних закладів післядипломної педагогічної освіти. Доцільно зазначити, що навчальний курс впроваджується у 19 інститутах післядипломної педагогічної освіти з метою перепідготовки фахівців для роботи в умовах інклюзивної освіти.

Так, у Комунальному вищому навчальному закладі “Харківська академія неперервної освіти”, починаючи з 2010/2011 навчального року, прослухали спецкурси з організації інклюзивного навчання та корекційно-розвивальної роботи 1285 педагогів із навчальних закладів області та м. Харкова (2,4% від загальної кількості педагогів області). Окрім того, до навчально-тематичних планів усіх курсів, що викладаються у зазначеному навчальному закладі, запроваджено спецкурс “Особливості запровадження інклюзивної освіти: світовий досвід і реалії в Україні”. За 2011 р. пройшли навчання 6476 педагогічних працівників. Отже, з філософією інклюзії ознайомлені ще 13,7% педагогів області. Роботу треба продовжувати, бо, без сумніву, кожен педагог має бути готовим до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

Водночас і досі у Формулі розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів між державним бюджетом і місцевими бюджетами [23] не враховані діти з особливим освітніми потребами, які навчаються у спеціальних та інклюзивних класах загальноосвітніх навчальних закладів, не розроблені нормативи фінансування витрат, пов’язаних із навчанням цієї категорії дітей, з урахуванням індивідуальних навчальних програм і планів.

У 2010 р. на замовлення Міністерства регіонального розвитку та будівництва України інститутом ПАТ “КиївЗНДІЕП” розпочато розроблення змін до державних будівельних норм із будівництва навчальних закладів та закладів соціального захисту населення. 30 червня 2011 р. на засіданні науково-технічної ради Мінрегіонбуду розглянуто та схвалено проекти Тематичних планів науково-дослідних розробок у сфері будівництва, згідно з якими передбачається фінансування низки проектів, серед яких зміни до державних будівельних норм “Будинки та споруди навчальних закладів” [24].

Водночас низка доручень виконується на місцях частково за рахунок місцевих освітніх програм та за кошти благодійників: громадських організацій, батьків. Це стосується організації підвезення учнів із особливими потребами до місця навчання спеціально обладнаними транспортними засобами у супроводі підготовленого персоналу, створення умов для безперешкодного доступу до будівель і приміщень навчальних закладів із інклюзивним навчанням (побудова пандусів, спеціальних ліфтів, підйомників тощо).

У грудні 2009 р. Міністерством освіти і науки України затверджено Заходи міністерства на виконання завдань розпорядження Кабінету Міністрів № 1482-р від 03.12.2009 р. [25]. Але слід звернути увагу на той факт, що ще у вересні 2009 року міністерством було затверджено План дій щодо запровадження інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на 2009 – 2012 роки (наказ № 855 від 11.09.2009 р.) [26]. Заходи, передбачені у розпорядженні Кабінету Міністрів України від 03.12.2009 р. і відповідному на його виконання наказі міністерства дублюють заходи зазначеного вище плану дій, лише подовжено терміни виконання цих заходів. Що, на нашу думку, свідчить про певну неузгодженість у діях центральних виконавчих органів.

Наступним кроком у забезпеченні підґрунтя для інклюзивного навчання стало затвердження у 2010 р. нового Положення про загальноосвітній навчальний заклад, у якому відображена, як і в Законі України “Про загальну середню освіту” (зі змінами), можливість впровадження інклюзивного навчання, а саме зазначене право навчального закладу приймати рішення про створення інклюзивних класів для навчання дітей з особливими освітніми потребами [27].

Указами Президента України В. Януковича “Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні” (2010 р.) та “Про заходи щодо розв’язання актуальних проблем осіб з обмеженими фізичними можливостями” (2011 р.) доручено забезпечити активізацію роботи із запровадження інклюзивного навчання в дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладах дітей з особливими потребами [28, 29].

На особливу увагу заслуговують документи про Концепцію розвитку інклюзивної освіти [30] і Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах (далі – Порядок) [31], які врегульовують комплекс питань, пов’язаних із організацією навчально-виховного процесу та створенням відповідних умов для навчання, приведення системи освітньої роботи у відповідність до потреб дитини та сім’ї. При розробці Порядку було використано досвід 22 експериментальних загальноосвітніх та дошкільних навчальних закладів, залучених до вищезазначеного Всеукраїнського експерименту.

Водночас у Порядку регламентується введення посади вихователя (асистента вчителя), але така посада буде вводиться за останніми Типовими штатами загальноосвітнього навчального закладу, затвердженими у 2010 р., лише з 01.09.2012 р. і без збільшення кількості працюючих (тобто за рахунок інших штатних одиниць) [32]. Мова про вчителя-дефектолога, вчителя-логопеда, соціального працівника в останніх типових штатах загальноосвітнього навчального закладу зовсім не йдеться. А вже на сьогодні у загальноосвітніх школах України навчається приблизно 129 тисяч дітей із порушеннями психофізичного розвитку. У школах м. Харкова навчається 27 інвалідів-візочників та 1058 дітей-інвалідів різних категорій, з них 166 дітей навчаються в класах масової школи, інші – за індивідуальною формою. Тому асистентом вчителя виступають педагоги-організатори, вихователі груп подовженого дня та інші, залежно від можливостей керівника навчального закладу.

У нових типових штатах для дошкільних навчальних закладів передбачається введення додаткових штатних одиниць помічників вихователя лише для спеціальних та санаторних навчальних закладів, як і вузьких спеціалістів (логопедів, дефектологів, медичних сестер тощо) [33].

Отже, є нагальна потреба у доопрацюванні відповідних нормативно-правових актів, що повною мірою забезпечать виконання вищезазначеного плану заходів та створять необхідне кадрове забезпечення інклюзивного навчання у масових дитячих садках та школах.

Висновки

Як зазначалося вище, у низці законодавчих актів, таких як Закони України “Про дошкільну освіту”, “Про позашкільну освіту”, – чітко не зафіксовано можливість організації інклюзивного навчання. Не прописано порядок організації інклюзивного навчання у дошкільному та позашкільному навчальних закладах. Окрім того, ми вважаємо за доцільне на сьогодні доопрацювати Типові штатні розписи навчальних закладів різних типів у частині забезпечення у повному обсязі інклюзивного навчання посадами

асистентів вихователів, вчителів та керівників гуртків, спеціалістів корекційно-компенсаційного спрямування; також необхідно поширити дію коригуючих коефіцієнтів визначених видатків на навчання дітей із особливими освітніми потребами в інклюзивних навчальних закладах; доцільно розробити критерії оцінювання навчальних досягнень учнів із особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі тощо. Отже, правовий механізм запровадження інклюзивної освіти в Україні на сучасному етапі державного будівництва ще не повністю сформований і потребує доопрацювання.

Література

1. Про ратифікацію Конвенції про права дитини: постанова Верховної Ради Української РСР № 789-ХІІ від 27.02.1991 р. // Відомості Верховної Ради України [Текст]. — 1991. — № 13. — С. 191—193.
2. Про ратифікацію Конвенції про права інвалідів і Факультативного протоколу до неї : Закон України № 1767-VI від 16.12.2009 р. // Відомості Верховної Ради України [Текст]. — 2010. — № 9. — С. 256.
3. Про ратифікацію Конвенції про права дитини... — С. 191—193.
4. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи [Текст] : монографія / А. А. Колупаєва. — К. : Самміт-Книга, 2009. — С. 14.
5. Саламанская декларация. Рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, приняты Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество (7–10 июня 1994 г., г. Саламанка, Испания) [Текст]. — К. : [б. и.], 2000. — 21 с.
6. Конституція України [Текст] ([зі змін. та доповн.] станом на груд. 2004 р.). — Одеса : Негоціант, 2005. — С. 18.
7. Про освіту : Закон України № 1060-ХІІ від 23.05.1991 р. // Відомості Верховної Ради України [Текст]. — 1991. — № 34. — С. 943—961.
8. Про дошкільну освіту : Закон України № 2628-ІІІ від 11.07.2001 р. // Відомості Верховної Ради України [Текст]. — 2001. — № 49. — С. 1010—1032.
9. Про загальну середню освіту : Закон України № 651-ХІV від 13.05.1999 р. // Відомості Верховної Ради України [Текст]. — 1999. — № 28. — С. 547—562.
10. Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та дошкільної освіти щодо організації навчально-виховного процесу : Закон України № 2442-VI від 06.07.2010 р. // Відомості Верховної Ради України [Текст]. — 2010. — № 46. — С. 1641—1643.
11. Про позашкільну освіту : Закон України № 1841-ІІІ від 22.06.2000 р. // Відомості Верховної Ради України [Текст]. — 2000. — № 46. — С. 931—938.
12. Про основи соціальної захищеності інвалідів України: Закон України № 876-ХІІ від 21.03.1991 р. // Відомості Верховної Ради України [Текст]. — 1991. — № 21. — С. 547—554.
13. Про охорону дитинства : Закон України № 2402-ІІІ від 26.04.2001 р. // Відомості Верховної Ради України [Текст]. — 2001. — № 30. — С. 604—614.
14. Про Державну національну програму “Освіта” (“Україна ХХІ століття”) [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України № 896 від 03.11.1993 р. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=896-93-%EF>.
15. Про проведення Всеукраїнського науково-педагогічного експерименту “Соціальна адаптація та інтеграція в суспільство дітей з особливостями психофізичного

розвитку шляхом організації їх навчання у загальноосвітніх навчальних закладах” [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства освіти і науки України № 586 від 10.08.2001 р. — Режим доступу : <http://www.narodnaosvita.kiev.ua/vupysku/1/statti/3tataruncev/nakaz.htm>.

16. Про проведення науково-педагогічного експерименту “Соціальна адаптація та інтеграція в суспільство дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, шляхом запровадження їх інклюзивного навчання [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства освіти і науки України № 1087 від 01.12.2008 р. — Режим доступу : <http://ussf.kiev.ua/index.php?go=Content&id=84>.

17. Про затвердження Програми забезпечення безперешкодного доступу людей з обмеженими фізичними можливостями до об’єктів житлового та громадського призначення : Постанова Кабінету Міністрів України № 863 від 04.06.2003 р. // Офіційний вісник України [Текст]. — 2003. — № 23. — С. 368—372.

18. Про затвердження Плану додаткових заходів щодо створення сприятливих умов життєдіяльності осіб з обмеженими фізичними можливостями [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 444-р від 03.11.2005 р. — Режим доступу : www.kmu.gov.ua.

19. Про додаткові невідкладні заходи щодо створення сприятливих умов для життєдіяльності осіб з обмеженими фізичними можливостями : Указ Президента України № 1228/2007 від 18.12.2007 р. // Офіційний вісник Президента України [Текст]. — 2007. — № 38. — С. 341—344.

20. Про додаткові заходи щодо підвищення якості освіти в Україні : Указ Президента України № 244/2008 від 20.03.2008 р. // Офіційний вісник Президента України [Текст]. — 2008. — № 8. — С. 114—119.

21. Про затвердження плану заходів щодо створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення на 2009–2015 роки “Безбар’єрна Україна” : Постанова Кабінету Міністрів України № 784 від 29.07.2009 р. // Офіційний вісник України [Текст]. — 2009. — № 58. — С. 35—39.

22. Про затвердження плану заходів щодо запровадження інклюзивного та інтегрованого навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на період до 2012 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 1482-р від 03.12.2009 р. // Урядовий кур’єр [Текст]. — 2009. — № 234. — 16 груд. — С. 7—9.

23. Деякі питання розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів : Постанова Кабінету Міністрів України № 1149 від 08.12.2010 р. // Офіційний вісник України [Текст]. — 2010. — № 97. — С. 14—44.

24. Протокол засідання Комітету забезпечення доступності інвалідів та інших маломобільних груп населення до об’єктів соціальної та інженерно-транспортної інфраструктури при Мінрегіонбуді від 15.07.2011 р. [Електронний ресурс] : Проект “Безбар’єрна Україна” Національної асамблеї інвалідів України. — Режим доступу : <http://netbar.gov.org.ua/index.php/comitety/2010-03-23-20-39-03/45-minbud/879-2011-07-23-12-13-15>.

25. Про заходи МОН на виконання завдань, визначених розпорядженням Кабінету Міністрів України № 1482-р від 03.12.2009 р. “Про затвердження плану заходів щодо запровадження інклюзивного та інтегрованого навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на період до 2012 року” : Наказ Міністерства освіти і науки України № 1153 від

21.12.2009 р. // Інформаційний вісник Міністерства освіти і науки України [Текст]. — 2010. — № 21. — С. 41—46.

26. Про затвердження Плану дій щодо запровадження інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на 2009 – 2012 роки : Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.09.2009 р. № 855 // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України [Текст]. — 2009. — № 30. — С. 3—13.

27. Про затвердження Положення про загальноосвітній навчальний заклад : Постанова Кабінету Міністрів України № 778 від 27.08.2010 р. // Офіційний вісник України [Текст]. — 2010. — № 65. — С. 133—143.

28. Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні : Указ Президента України № 926/2010 від 30.09.2010 р. // Офіційний вісник України [Текст]. — 2010. — № 75. — С. 9, 10.

29. Про заходи щодо розв'язання актуальних проблем осіб з обмеженими фізичними можливостями : Указ Президента України № 588/2011 від 19.05.2011 р. // Офіційний вісник України [Текст]. — 2011. — № 16. — С. 251—253.

30. Концепція розвитку інклюзивної освіти : затверджена наказом Міністерства освіти і науки України № 912 від 01.10.2010 р. // Інформаційний вісник Міністерства освіти і науки України [Текст]. — 2010. — № 34 – 36. — С. 42—50.

31. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах : Постанова Кабінету Міністрів України № 872 від 15.08.2011 р. // Офіційний вісник України [Текст]. — 2011. — № 62. — С. 65—67.

32. Про затвердження Типових штатних нормативів загальноосвітніх навчальних закладів : Наказ Міністерства освіти і науки України № 1205 від 06.12.2010 р. // Офіційний вісник України [Текст]. — 2010. — № 101. — С. 59—65.

33. Про затвердження Типових штатних нормативів дошкільних навчальних закладів : Наказ Міністерства освіти і науки України № 1055 від 04.11.2010 р. // Офіційний вісник України [Текст]. — 2010. — № 91. — С. 62—67.

T. Stetsyura

THE LEGAL BASIS OF PUBLIC ADMINISTRATION OF INCLUSIVE EDUCATION IN UKRAINE

The contemporary state of the legal provision of inclusive education in Ukraine is analyzed.

Key words: legal provisions, education of people with special educational needs, legal mechanism, public administration of inclusive education.